

2026 M. GEOGRAFIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO II DALIES UŽDUOTIES KANDIDATŲ DARBŲ VERTINIMO INSTRUKCIJA

Pakartotinė sesija

Maksimalus įvertinimas – 60 taškų.

Vertintojas privalo vertinti tiksliai pagal pateiktą vertinimo instrukciją. Žvaigždute (*) pažymėtų klausimų atsakymai gali būti suformuluoti ir kitais žodžiais, svarbu, kad atsakymas būtų teisingas. Skliaustuose () yra pateikti atsakymų sinonimai. Pasviruoju brūkšniu (/) atskirti galimi teisingi atsakymai.

Kl. Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
1 struktūrinis klausimas (15 taškų)			
1.1.	1 – Kanada 2 – Brazilija 3 – Madagaskaras	2	2 taškai už teisingai nurodytas 2–3 valstybes. 1 taškas už teisingai nurodytą vieną poziciją.
1.2. *	Žemynas: Afrika. <i>Priežastys</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Silpnai išplėtoti pramonės ir paslaugų sektoriai. • Didelė priklausomybė nuo žemės ūkio ir žemos pridėtinės vertės veiklų. • Politinis nestabilumas, konfliktai kai kuriose valstybėse. • Investicijų, infrastruktūros ir verslo galimybių trūkumas. <i>Pasekmės šalių ekonomikai</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Didėja skurdas ir pajamų nelygybė. • Mažėja vidaus vartojimas. • Didėja socialinė įtampa, kyla politinio nestabilumo rizika. • Jaunimas gali būti priverstas dirbti nesaugų, menkai apmokamą darbą. • Sunkiau formuojasi kvalifikuota darbo jėga.	5	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
1.3. *	<i>Galima išvada:</i> Kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse, kurių BNP vienam gyventojui yra aukštos, jaunimo nedarbo lygis yra nedidelis. <i>Pavyzdys:</i> Vokietija / Čekija / Austrija / Nyderlandai. <i>Priežastis:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Valstybėje yra stipri ir įvairi ekonomikos struktūra, ypač išplėtotą pramonę bei paslaugų sektorius. • Valstybėje gerai veikia profesinio mokymo sistema, padedanti jaunimui įgyti darbo rinkai reikalingų įgūdžių.	6	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	- Valstybės darbo rinkoje yra sudarytos geresnės sąlygos jaunimui pradėti dirbti, todėl sklandžiau vyksta perėjimas iš švietimo sistemos į darbo rinką. <i>Galima išvada.</i> Kai kuriose valstybėse, kuriose gana nemažos BNP, jaunimo nedarbas yra aukštas. <i>Pavyzdys:</i> Ispanija / Graikija / Italija / Portugalija / Rumunija. <i>Priežastis:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Valstybei būdingi sezoniniai darbai, todėl jaunimui sunkiau įsitvirtinti nuolatiniam darbe. - Valstybėje jaunimui sudėtingiau pereiti iš švietimo sistemos į darbo rinką. - Valstybėje egzistuojantys regioniniai ekonominiai skirtumai didina jaunimo nedarbą. <i>Galima išvada.</i> Kai kuriose Šiaurės Europos valstybėse, kuriose gana nemažos BNP, jaunimo nedarbas yra aukštas. <i>Pavyzdys:</i> Švedija / Suomija <i>Priežastis:</i> Valstybėje yra ilga mokymosi trukmė, todėl žmonės vėliau pereina į darbo rinką.		
1.4. *	Kuo valstybės BNP vienam gyventojui didesnės, tuo geresnis bazinis apsirūpinimas vandeniu (tuo didesnė kaimo vietovių gyventojų dalis turi prieigą prie vandens per 30 minučių). / Kuo valstybės BNP vienam gyventojui mažesnės, tuo prastesnis bazinis apsirūpinimas vandeniu (tuo mažesnė kaimo vietovių gyventojų dalis turi prieigą prie vandens per 30 minučių).	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
1.5.	Pusiaujo Gvinėja.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
2 struktūrinis klausimas (14 taškų)			
2.1. *	<i>Pramonė sutelkta:</i> Pietinėse Skandinavijos šalių dalyse. / Pakrančių zonose. / Pietų Švedijoje. / Pietryčių Norvegijoje. / Apie Oslą. / Danijoje. <i>Veiksniai</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Daugiau ekonomikos centrų. - Tankesnis geležinkelių tinklas. / Geresnis susisiekimas. - Daugiau jūrų uostų. - Didesnė gyventojų koncentracija. - Labiau išplėtotą energetiką.	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	• Palankesnės sąlygos pramonei vystytis. • Naudingųjų iškasenų telkiniai.		
2.2. *	Pramonė telkiasi arčiau žaliavų gavybos vietų arba ten, kur yra pakankamai elektros energijos.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
2.3. *	<i>Norvegijoje</i> – vyrauja hidroenergija (92 proc.). Tai lemia kalnuotas reljefas, gausūs krituliai, daug sraunių upių ir krioklių. Tokios gamtinės sąlygos yra labai palankios hidroelektrinėms statyti. <i>Danijoje</i> – vyrauja vėjo ir saulės energija (54 proc.). Tai lemia lygus paviršius, atviras pajūris ir stiprūs, pastovūs vėjai. <i>Suomijoje</i> – atsinaujinančių energijos išteklių struktūra yra įvairi, tačiau didžiausią dalį iš atsinaujinančių išteklių sudaro hidroenergija (23 proc.). Tai lemia, kad dalyje šalies esančios upės dėl palankių gamtinių sąlygų yra tinkamos hidroenergijos gamybai.	6	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
2.4. *	<i>Galimi atsakymai:</i> • Yra unikali gamta ir išskirtiniai gamtos reiškiniai (fjordai, ledynai, kriokliai, vulkaninės sritys, ežerai, kalnai, šiaurės pašvaistės). • Vyrauja švari aplinka. • Turistus traukia mažai urbanizuotas kraštovaizdis. • Yra palankios sąlygos aktyviam poilsiui ir žiemos sportui.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
2.5.	<i>Galimi atsakymai:</i> • Dirvožemio ir takų erozija. • Augalijos niokojimas. • Atliekų gausėjimas. • Vandens ir oro tarša. • Transporto srautų didėjimas. • Neigiamas poveikis saugomoms teritorijoms. • Vietos infrastruktūros perkrova.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
3 struktūrinis klausimas (16 taškų)			
3.1.	Azijoje vyrauja akvakultūra.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
3.2. *	<i>Gyvūnų grupė:</i> Kiti vandens gyvūnai (kalmarai, aštuonkojai, krevetės, krabai, moliuskai). <i>Priežastys:</i> • Didelis gyventojų skaičius ir maisto paklausa skatina žuvų žvejybą.	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	• Dėl palankių gamtinių sąlygų (ilgos pakrantės / gausu vidaus vandenų ir produktyvios jūrų zonos) susidaro geros sąlygos žuvininkystei.		
3.3. *	<i>Pakrantės:</i> Vakarinės. <i>Gamtiniai veiksniai:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Šaltoji Humboldto (Peru) srovė didina vandens biologinį produktyvumą ir žuvų išteklius. • Maistingųjų medžiagų gausa. • Didelis biologinis produktyvumas. • Gausūs žuvų ištekliai. <i>Ekonominiai veiksniai:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Gerai išplėtotą verslinę žvejybą. • Žvejybos tradicijos.	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
3.4. *	<i>Privalumas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Mažesnės išlaidos, palyginti su įprasta žvejyba. • Mažiau žvejojama atviruose vandenyse, todėl mažiau gaudomi vandens gyvūnai. • Galima auginti didelius vandens produkcijos kiekius. • Galima prognozuoti produkcijos kiekį. <i>Trūkumas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Chemikalai, antibiotikai, pašarai teršia vandenį. • Ištrūkęs mailius prisitaiko gyventi natūralioje aplinkoje, todėl išstumiamos vietinės rūšys. • Ligomis užkrečiamos vietinės žuvų rūšys.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
3.5. *	Tinkamiausias yra 4 planas, nes jis derina tvarią žvejybą ir atsakingą akvakultūros plėtrą. Toks modelis leidžia riboti perteklinį žuvų išteklių naudojimą, sudaro sąlygas jiems atsinaujinti ir kartu didina maisto gamybos galimybes akvakultūros būdu. Dėl to galima užtikrinti stabilesnį ilgalaikį produkcijos tiekimą. Atsakymas laikomas teisingu, jei kandidatas pasirenka 2 arba 3 planą ir pagrindžia, kaip pasirinktas planas padėtų užtikrinti ilgalaikį produkcijos tiekimą ir kuo mažiau kenktų vandens biologiniams ištekliams.	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
3.6. *	<i>Galimi atsakymai:</i> • Griežtesnis žvejybos reguliavimas. • Efektyvesnė tarptautinė žvejybos kontrolė. • Tvarios akvakultūros plėtojimas. • Tarptautinės kvotos.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	• Bendri FAO ar regioninių žvejybos organizacijų susitarimai. • Tarptautinė kontrolė atviroje jūroje. • Susitarimai dėl draudžiamų žvejybos metodų.		
4 struktūrinis klausimas (15 taškų)			
4.1. *	<i>Galimi atsakymai:</i> • Sumažėjo bendras Arkties jūros ledo plotas – 2023 m. ledas užima gerokai mažesnę teritoriją negu 1979 m. • Ledas labiau atsitraukė nuo Arkties pakraščių (ypač prie Kanados ir Rusijos krantų), todėl likęs ledas yra labiau susitelkęs centrinėje Arkties dalyje.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
4.2. *	Čia yra šiltesni Atlanto vandenyno vandenys, nes teka Šiaurės Atlanto srovė.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
4.3. *	<i>Individualus lygmuo:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Mažesnis energijos ir vartojimo poreikis. • Dažniau rinktis viešąjį transportą, dviratį ar ėjimą pėsčiomis vietoj automobilio. • Atsakingas vartojimas. • Mažesnis atliekų kiekis. <i>Vietos bendruomenės lygmuo:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Įgyvendinti atsinaujinančios energijos projektus savivaldybėse. • Plėtoti energetiškai efektyvią infrastruktūrą. • Modernizuoti viešuosius pastatus. • Atliekų rūšiavimas ir perdirbimas. • Žaliųjų erdvių plėtra. <i>Regioninis lygmuo:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Regiono mastu plėtoti atsinaujinančią energetiką. • Diegti regionines transporto taršos mažinimo priemones. • Taikyti griežtesnius taršos mažinimo reikalavimus pramonei ir energetikai. • Skatinti pastatų renovaciją regione, kad būtų sunaudojama mažiau šilumos ir elektros energijos. <i>Priežastys:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Susitarimai veikia tik tada, kai valstybės jų laikosi. • Ne visos valstybės vienodai prisideda prie taršos mažinimo.	8	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	• Ekonominiai interesai gali trukdyti įgyvendinti susitarimus. • Klimato kaitos poveikis Arktyje jau vyksta, ir jo negalima greitai sustabdyti. • Net sumažinus taršą, ledo dangos ir ekosistemų atsikūrimas gali trukti ilgai.		
4.4. *	<i>Galimi atsakymai:</i> • Atsiveria nauji laivybos keliai. • Lengviau pasiekiami gamtos ištekliai. • Plečiasi žvejyba. • Stiprėja geopolitinė konkurencija. • Didėja mokslinių tyrimų ir turizmo galimybės.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
4.5. *	<i>Galimi atsakymai:</i> Kriosfera – tirpsta jūrinis ledas, ledynai, daugiametis jšalas. Hidrosfera – šyla vandenynas, keičiasi vandens temperatūra, druskingumas, srovės. Biosfera – nyksta gyvūnų buveinės, kinta mitybos grandinės, nukenčia rūšys, priklausomos nuo jūros ledo. Litosfera – tirpstant daugiamečiam jšalui, gali stiprėti pakrančių erozija, keistis žemės paviršiaus stabilumas.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.